Nr. 66. Anulu XXIX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 4 Septembre 25 Aug. 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Adunarea generala a asociatiunei.

In contormitate cu invitarea precésa si intocma dupa programulu publicatu din partea comitetului asociatiunei decursera si lucrarile adunarei generale a asociatiunei in capital'a odi nióra cea mai celebra a Transilvaniei, in Alb'a Iulia.

In 15 Augustu se invocà in ambe bescricele romane ajutoriulu spiritului santu. Esc. Sale metropolitii predicara la respectivele beserici tienendu cuventari amesurate solemnitatii de facia, ér' dupa prandiu la 5 óre se adunà comitetulu la o siedintia preliminaria, in care se decise deschiderea solemna a adunarei generale pre diu'a urmatória la 9 óre. Sér'a dete virtuos'a nóstra Dsiór'a Elis'a Circa unu concertu aplaudatu de una multime auditori. —

In 16 Augustu se adunara membrii in beserio'a gr. or. din orasiu, de unde se tramise o deputatiune, spre invitarea presiedintelui. Esc. S'a D. metropolitu de Alb'a Iulia Alecsandru St. Siulutiu fù primitu cu „se traiésca!" asemenea si Esc. Sale D. episcopu rom. cat. Mihailu Fagarassy si presiedintele judeciului supremu D. Ladislau B. Popp si comitele supr. localu Pogány. Esc. S'a D. metropolitu gr. or. br. Andreiu de Siaguna intrà dupa acést'a salutatu de adunare cu „se traiésca!" intreitu, care indata deschise adunarea ou o cuventare amesurata scopului, dupa care se cetira repórtele respective alegundusse comisiuni pentru inscrierea membriloru noi si rectificarea socoteleloru precum si pentru asiedierea bugetului pre anulu venitoriu.

— Presidiulu incunoscintiésa adunarea, cumca Rds. D. canoniou Timoteu Ciparíu are o disertatione despre unificarea ortografiei, D. protopopu romana gr. cat. Ioane V. Rusu alt'a: datinile si moravurile romaniloru antici, D. Dr. Iosifu Hodosiu despre literatur'a italiana din secliulu 13 pana in timpurele nóstre, ér' D. Arone Densusianu despre poesi'a populara romana si despre elementulu ei mytologicu, dintre cari se si cetescu disertatiunile D. canoniou Ciparíu si a D. Dr. Iosifu Hodosiu, cu cari se si incheia siedinti'a.

Dupa prandiu se adunara comisiunile alese incepundusi lucrarile.

Siedinti'a a II se ocupà cu referatele comisiuniloru si mai antaiu cu alu comisiunei pentru cercetarea socoteleloru. Referintele Const. Cumanu face o dificultate pentruca oblegatiunile se afiá puse in mon. conv.; ér' incatu pentru defectuósa respundere a tacseloru membriloru ordinari face intrebare: Ce ar fi de urmatu cà membrii se platésca mai regulatu. Incatu pentru celelalte socotele, ele (se aflara in buna ordine si D. secretariu II a economisatu inca 23 fl. 80 cr. din spese. La provocarea presidiului adunarea decide, cá cas'a se-si pórte tóte socotelele in val. austr. si aduce multiumita si recunoscintia din partea D. casieru. Privitoriu la membrii cei rei de plata se decide: se se faca pentru adunarea venitória unu conspectu, care se se dè publicitatii si se se deliure membrii nesolventi cá esiti din asociatiune.

— Obiectulu vinderei acteloru asociatiunei dete ocasiune la mai indelungata discusiune, care se fini cu deciderea adunarii, cá actele se se vendia in folosulu fondului, ér' in privintia tiparirei loru si a retiparirei statuteloru asociatiunei se incuviintiasa propunerea D. protopopu Hania cá se se tiparésca candu va cere lips'a.

Referatulu comisiunei bugetarie-lu cetesce D. Dr. Bobu. Aici dete tiparirea acteloru, materia de discusiune mai indelungata. D. Dr. Maioru vre cá se nu se tiparésca actele, ér' Esc. S'a metropolitulu Alecsandru arata necesitatea tiparirei acteloru din punctu de vedere istoricu, pentru cá posteritatea se védia lucrarile asociatiunei din actele ei. Dr. Maioru vre mai bine edarea unei foi literarie, in care se se cuprinda si actele si D. Boieriu inca ei sprigineasce propunerea. D. v. presiedinte alu asociatiunei, can. Timoteu Ciparíu descopere adunantiei gen. ca e resolutu a dá la lumina o foia literaria filologica si istorica, déca ar fi sprigintu. Mai multi 'si arata dorinti'a, cá acest'a fóia se devina chiaru fói'a asociatiunei. Dr. Hodosiu e de parerea Esc. Sale metropolitului Alecsandru, pre care in fine o primesce si adunarea de conclusu, cá ad. actele se se tiparésca cá si pana acum.

Se punu la desbatere mai incolo rubricele speciali ale bugetului cari sunt: 1) remuneratiune pentru secretariulu II 200 fl. v. a., 2) remunerarea pentru unu juristu scriitoriu in cancelaria asociatiunei 100 fl. v. a., 3) spesele cancelariei 150 fl. v. a., 4) trei stipendia pentru juristi universitari cate 100 fl. si unulu in patria de 80 fl. v. a., cari se primesca cu pucina desbatere. 5) 2 stipendia de cate 300 fl. pentru doi pedagogi la Prag'a, pre langa spese de drumu a 50 fl., cari inca se primira de adunare cu staforire, cá respectivii stipendisti se fia gimnasisti maturisati, se se pregatésca de profesori la preparandiele romanesci de ambe confesiunile din tiéra. 6) Unu stipendiu de 300 fl. pentru politechnica, care inca se primesce.

In privinti'a speseloru tiparirei acteloru asoc., pentru cari se fece propunerea a se fipsa sum'a in bugetu, se redicara unele voci asupra adjustarei tiparirei acteloru. „Tel. rom." aduce asié imputarea: „ca seriele ar fi pre rari si asié esu cóle multe, ér' presiedintele indrepta adunarea cá se cerce la alte tipografii cu tiparirea acteloru, descopere in fine ca, cá representante alu tipografiei archidiecesane gr. or. reduce pretiulu unei cóle tiparite la 15 fl. cu care adunarea se arata multiumita; adaoge inse ca spesele tiparitului se nu trèca preste 200 fl. v. a."

Mai incolo D. can loane Negrutiu face propunerea cá se se resolvese din partea asociatiunei unu ajutoriu pentru profesoru de agronomia la scóla preparandiala in Blasiu, inse nu se primesce. Se cetescu si membrii cei de nou intrati prin referintele comisiunei a 3-a D. sen. Berghianu si se alegu membri onorari: DD. Gottfried Müller, directoriulu acad. juridice din Sibiiu si Paulu Istvánfi, directoriu academiei juridice din Clusiu la propunerea D. Dr. Vasiciu. Adunarea anului venitoriu se defige pre 26/14 Aug. la Clusiu si alegundusse comisiunea verificatória presidiulu incheia siedintiele adresandu o multiamita catra adunarea generala spre revedere la Clusiu.

D. Acsente Severu multiumesce Esc. Sale presiedintelui pentru staruintiele cele oboritóre intru caldurósa si intielépt'a conducere a siedintieloru, cari in impregiurarile de facia sunt a se multiumi numai Esc. Sale presiedintelui. In Nr. v. vomu publica si cuventarea de deschiderea adunarii d. „Tel. rom."

Blasiu 10 Augustu 1866.

Intre multe mósie piere copilulu!

(Capetu din Nr. tr.)

Dupace in premisale din considerarea trecutului mai deaprópe vediuramu, cumca asupra statului nostru conduss de unu siru de ómeni nechiamati se póte aplicá proverbiulu: Intre multe mósie piere copilulu etc.; se vedemu realisarea acelui'asi in viéti'a natiunei nóstre, si apoi se ne adaugemu deducerile ce se vede a urmá. —

Déca vomu recantá noi in modu sumariu si pre scurtu la trecutulu istoricu alu natiunei nóstre, vomu observá cumca acesa la tóte incercarile nesmice indreptate in contra esistintii sale fara conducatori, din instinctolu seu naturale, a resistatu cu taria neinvinsa si a bravatu tóte apesarile si tiranisarile ce o au coplesitu prin decursulu secliloru dela alu XVI-le pana in decursulu secliului presente alu XIX le. In decursulu secliului presiute inse si anumitu la 1848, candu atacurile asupra natiunei nóstre se inversiunara cu furia mai mare, natiunea a desfasiuratu spre aperarea s'a activitate si mai mare, ma n'a orutiatu a'si pune nici viéti'a nici sangele si averea, si acest'a cale o a percursu cu stat'a precalculare resoluta si resemnatione, in catu intr'ens'a n'a voitu se scia de nici un'a pedeca ingreunatória, si de nici una abatere prin influintl'a carciva autoritati, in catu episcopi, betrani si invetiati cari nu adoptara programulu emanatu din consentiulu naturale alu natiunei, trebuira se remana pre de laturi cá scosi din corulu universitatii natiunali romane, cá nisce pribegi ce nu scin in catrau se apuce si de unde se se tiena. —

Amesuratu impregiurariloru ce s'au desfasiuratu dupa anulu fatale 1848, si anumitu intre impregiurarile vietii absolutistice in cari s'a aflatu statulu intregu, natiunea romana, — de si fara agomotu — si-a continuatu calea s'a naturale desfasiuranduse, si inca cu tóta repedinea, in catu pre candu se desfacura legaturile absolutismului in 1860 si 1861 in luptele sale pentru esistintia si prosperare, destepta uimire si respectu in antagonistii sui, in parlamentaristii natiunei maghiare, imbetraniti in etate si in esercitiu, — in catu desvoltarea s'a vedea propasindu, ca-ci era unanima purcésa din vointi'a natiunale comune, e.á naturale cá effiuniti'a in instinctolui comune de conservare. Ce se vedi inse? In mediuloculu acestei desvoltari naturali a copilului — a natiunei — pasiescu la mediuloca si aici mósiele! Ne tredimu cu congresu cu doua capete, cu comitetu asemenea monstru, apoi cu capi bisericesci conducatori, in depliniulu intielesu alu conventului uniti si neuniti! Se mai adaugemu apoi partit'a óre candova de influintia mare a bureucratiloru si pre cea la ivéla in aparintia mica strinsu nationale? Se mai tacemu de inventiunile acestoru diverse partite ce s'au apucatu a mosi natiunea in tóte partije, adica despre oportunitate si solidaritate?! — Éta multimea mósieloru intre cari grabesce perirea natiunei! — ca ci cautandu la impregiurarile prin care a trecutu natiunea nóstra mai de curendu, observamu cumca congresulu nationale si comitetulu de acelasi nume cate cu doua capete intr'asemenea monstri in natura, au trasu natiunea in tóte partile si numai vointi'a naturale nu i au conoscu se si o esprime, au facutu de acelasi corpu prin unu capu si una gura a suflatu caldu si pre altulu cu alta gura rece! in catu natiunea stá a nu se cunósce pre sene, si se observá cá obieptulu de batjocura alu strainiloru! — Conducerea prin capii bisericesci a dusu natiunea la neunire in fapte, si la ciumpavire in momentele cele mai grele de activitate, in contra plecariloru sale naturali o a adusu se faca politica nu nationale, ci bisericésca unita si neunita, fara a i se da libertate de a alege pre cea mai buna, va se dica: sub acésta conducere natiunea s'a sfasiatu si se sfasia spre a deveni nepotintiósa in interesulu strainiloru antagonisti si in defavórea propria. — Conducerea bisericésca — subintielegunduse escepttunea recunoscuta, carei'a datoresce istori'a reminiscintia — a portatu si pórta pre poporu dupa fragi, pre candu a avutu si are de a stringe bucate de viéti'a. —

Bureaucratî'a calarindu pre oportunitate a impedecatu natiunea in calea celui mai evidente progresu, o a retienutu dela manifestatiunea vietii natiunali si cetatiene, pre candu erá timpulu celu mai bine venitu pentru desvelirea acelor'a. Partit'a bureaucratica calarindu pre oportunitate a facutu pre romani de au temeiatu regimului lui Schmerling pana la abnegarea de sene; partit'a bureaucratica a facutu pre romani de s'au negatu pre sene, principiale sale si chiaru puonele acuisitiuni din diet'a dela 1863/4 din Sibiiu, prin intrarea in diet'a din Novembre a anului trecutu din Clusiu; in fine vedemu ca totu acésta partita acum candu ar fi se lucre pentru natiune si se 'si manifestese parerile si desfasiore principiale ce le a protesatu, ma si creatu chiaru dens'a sub regimulu cadiutu, — tiene de oportunu cá se taca, ma ce e mai multu, precum ne cam aréta esperinti'a, e pre aci se ne faca a ne pericliá si pucinele derepture natiunali ce le avemu, si sene restornamu si autonomi'a patriei ducundune la Pest'a *).

Partit'a strinsu nationale, — pucina in membrii de pusetiune si insemnatate, cu atat'a inse mai prepondenranta in numerulu consocioloru, caci cuprinde totalitatea natiunei, — acum dedata órecum a fi tereita si portata de celealalte partite mai susu enumerate, stá neactiva asteptandu se petréca tóte desastrele **).

Oportunitet'ea a fostu vehicululu care a scosu pre natiune din calea s'a naturale si o a facutu cá alt'a se sentia si dorésca si alt'a se rostésca si se céra; — éra solidaritatea a creatu pentru natiune un'a pusetiune falsa, facundu pre adeveratii fii si natiunei se 'si renege séu celu pucinu retaca justele pretensiuni natiunali, pentru interesulu solidaritati, alu unui castigu fara nici unu folosu; — solidaritatea facundu pre toti a se abate dela principiale conducatoria ale vietii natiunali a stersu marginile intre adeveratii natiunalisti si renegati, si a facutu din intregu corpulu representatiloru natiunali, — nesce renegati, — facie cu principiale ce trebuea se le represente adeverstii representantii natiunali ***). Esemple pentru intarirea acestoru asertiuni avemu nu numai in intrarea ablegatiloru romani in diet'a din Novembre an. tr. dela Clusiu, dara si din modulu de procedere alu insocirei ablegatiloru romani dela diet'a din Pest'a, unde renegatii in decursulu unui numeru insemnatu de siedintie luara parte de impreuna cu natiunalistii la pertractarile pentru compunerea unui proiectu de egal'a indreptatire a natiunalitatiloru, si pre acestii'a i combatura si marginira, in catu nu si-au potutu deplinu manifestá in elu idcile, si totusi in urma vedemu ca acei renegati — óre cum spre pedepsirea natiunalistiloru cari siau parasitu pusetiunea pentru nemic'a, — nu voira se subscrie nici asié proiectulu abatutu dela rigórea dereptului prin colucrarea loru! —

Cuprinde dara unu adeveru neconiestabile proverbiulu intre multe mósie piere copiilu — si vedemu cumca natiunea si in momentele de facie sufere cu greu flagelulu atatoru mósie, se coplesiesce sub conducerea partiteloru de statea principia, si numai cu aduncu dorere observa, ca dupace unele si altele partite au speculatu pre spatele ei, acum in momentele decidiatória se afla órecum parasita si fara portare de grigia! —

Urmésa dara se vedemu, cumca ce lipsesce natiunei in impregiurarile de facie? Si déca se va ascultá vocea subinsemnatului ce e dreptu auctore pucinu competinte, grave inse pentru momentositatea lucrului de care se tractésa; e or'a, ma chiaru momentulu in care delaturandu-se influintí'a mósieloru nechiemate: Presiedintii de congresu, de comitetu natiunale s. c. l, cari si de altmintrea cá stari s'au aretatu destulu de neactivi — toti barbatii devoti ai natiunei din cleru si din mireni, oficiali si civili mai betrani si mai teneri se grabésca a dá man'a spre actiune, si cointielegandusc cu conducatorii liberali si partitei federalistice se adoptesc si spriginésca lucrarile acestor'a, cari se vedu statu pentru imperiu mai salutaria, catu si pentru natiunalitati mai mantunitória, si de alta parte se lucre la Maiestate, cá acum pre candu se astepta un'a reconstituire mai corespundiatória a imperiului intregu, se se indure a luá in consideratiune si dereptele pretensiuni ale romaniloru si eliberandu'i de sub arbitrariulu feudalistiloru, se le dea séu unu congresu liberu natiunale, séu ccea ce e mai usioru se redeschida diet'a transilvana, cá asié se aiba si romanii ocasiunea de a se esprime chiaru si in modu solemnu facie cu reconstituirea nous a statului, ca ci acest'a o merita cá unu factore insemnatu ce contribue cu averea si cu sangele la sustienerea tronului si imperiului intregu, se se indure a luá in consideratiune si dereptele pretensiuni ale romaniloru si eliberandu'i de sub arbitrariulu feudalistiloru, se le dea séu unu congresu liberu natiunale, séu cc

ale suntemu cu totii solidari intr'unu consiliu supt unu ministeriu de statu.

Confederatia ne interesece, éra nu ne slabesce. — Cine ar cutezá a stacá unu poporu de 33 milióne multiamitu si ferice supt unu gubernu si supt scutiulu unui tronu spriginitu de toti?

Asertiunea Dvóstra Dle Redactoru e o sofisma, adeverulu careia nici insive nu'lu credeti.

Suntemu datori a respunde si lui „Wanderer", care in Nr. 220 ne provoca pe noi federalistii se formalisamu programulu nostru.

E bine 'lu vomu formalisá catu de curendu.

Doctrin a federalismului e asié de simpla si naturala, catu formalisarea unui programu nici nu va costa multe fatige.

Incheiemu articululu nostru cu dorinti'a cea ferbinte, ca bunulu nostru imperatu, redicandu-se asupra nivelei inspiratiunei celoru voitori de reu, va binevoi a asculta vocea si dorinti'a popóreloru.

Chessi'a nóstra cea mai sigura e intieleptiunea, inim'a franca si drépta a monarchului, dela care sperámu, ca atasiamentulu, amorulu si fidelitatea popóreloru credintióse se voru loá in consideratiune.

Suntemu convinsi, ca dupa state suferintie viitoriulu ne va multiami pe toti. —

Jagolui Toma.

Brasiovu 5 Sept.

Din 1-a pana astadi dim. au mai repausatu de colera numai 8 persone, éra profesionistiulu Schwarz muri de greutatea batranetieloru si 2 cocóne, adica a spitiesciului Roll si tiner'a socia a dlui Angeloviciu au cadiutu sacrificiu mai virtosu intricosisteloru dureri de facere abnorma. Asié la noi furi'a bólei se perde treptatu. —

Petroşiani 18 Aug. 1866.

Stimate Domnule Redactoru!

Venindu-mi din intemplare la mana diuariulu ungurescu „Kol. Közlöny" Nr. 96 adiai, ca artic. din Gaz. Nr. 59 intitulatu „Ce facu óre munteni in astufeliu de timpuri?" — nu s'ar prea uni cu ideile si opiniunea sa, se esprima, ca prin acelu articulu, Gazet'a ar ó batutu „árama, dobol" etc., precum si acea, ca se mira cum de scriitoriulu acelui art. s'a spaimantatu asié de iute de numele lui Kossuth, Klapka si Türr. —

Mi iau voia a inconoscintia pre „K. K. si K.", ca óresce dupa opiniunea dloru, Gazet'a impreuna cu toti romanii ar face cu multu mai bine, déca nu ar mai scrie, n'ar mai lucra neci o iota pentru natiune si patria, ci s'ar culcá si ar dormi, lasandu'si si incredintiandusi tóte lucrurile sale maritei dicle din Pest'a si ar astepta, cá acesta se se ingrigésca de noi si de trebuintiele nóstre.

Era ce se atinge de spaim'a scriitoriului articului din Gazet'a — de numele lui Kossuth, Klapka si Türr — despre aceea inca asiguresu pre „K. K.", ca nu de spaim'a acelora au facutu, pentruca romanulu nu se sparie neciodata de umbra; ci pentru datoriti'a catra imperatu si patria. —

Plugariulu C. G. C.

Din muntii apuseni 25. Aug

Domnule Redactoru! Intieleptele dispositiuni ale consiliului ministeriulu din Romani'a pentru intimpinarea reului proventoriu din slab'a recolta a anului curente publicate in Nr. 61 alu pretiosei Gaz. de Trans. desteptara si pre aici o comuna doriitia, ca de órace in cele mai multe parti ale Transilvanii pentru „reulu din Maiu si urmat'a dupa acelasi seceta cucurusiulu catimpu s'a facutu fórte slabu si pucinu, din care causa pretiulu bucateloru preste totu si pana acum s'a urcatu tare, in catu poporimea pre langa alte greie necasuri ce o apasa patimesce amaru si de lipsele traiului de tóte dilele; — asié dara inaltiulu c. r. guberniu provincialu ar face placutu sierbitiu patriei si multu bine poporului, déca luandu in parintiésca consideratiune atinsele giurstari pentru delaturarea tristeloru consecintie ale unei evidente fómete, s'ar indura a opri de totu ferberea rachiului mistuitória de bucate in cuantitate enorma, pana candu bunulu Ddieu se va indura a ni binecuventa patri'a cu o recolta mai imbucuratória, — ne mai amintindu aici legionulu de alte rele esundante preste genolu omenescu din beutur'a rachiului — a acelui venin maiestritu — ucidatoriu sufletesce si trupesce, cum trist'a esperintia de tóte dilele invederatu dovedesce.

— Avemu onóre a ve face cunoscutu, comca in dilele acestе recrutatiunea a dóu'a pre aici decurse cu o usioratate si liniscе ne mai pomenita, in cea mai buna ordine si linisce, pentruca toti respectivii juni romani se presentara cu o rara promtetia si voiosia inaintea comisiunei recrutatóre inca si de aceia, carii avea drépta de a reclama abdicundu din buna voia de reclamatiune; — dandu prin acésta via dovada, cumca romanulu din imperiulu austriacu este bucurosu in timpu de asié a-si lasa pre tat'a seu si pre muma s'a, si cu loialitate sincera, credintia neclatita si cu virtute nefaciarita a se aclipi de amatulu seu imperatu, — pentru imperatulu, patria si natiune a'si sacrifica averea si sangele, pentru monarchulu seu a trai si a muri, — si nu fara temeiu, pentruca romanulu dela imperatulu seu singuru are ce are si totuodata mai speresa si in venitoriu usiorare, mangaiere si indreptatire cu atatu mai tare, cu catu ca acum romanulu din imperiulu austriacu a perdutu si ultim'a speranti'a — de veruna bine proventoriu cumva candva dela maghiari, dupa dovediteliu in dictele din urma dela Clusiu si Pest'a spiritu de suprematisare si tragere de jaru numai si numai la caldarea cea mare de feru a maghiarismului spre a contopi intr'ens'a si fusiona tóte nationalitatile conlocuintóre, — a deperdut'o impreuna cu increderea in densii conformu scripturei ce dice „nu ve nadesduiti spre boieri, spre fii omeniloru, intru carii nu este mantuire."

Acum dara dupace fórea junimei romane se afla militanta in armat'a imperatésca cu o bravura demna de numele seu, noi cesti lalti de pre acasa cati ne mai simtimu apti de a porta arme asteptamu cu mare sete gratiós'a resolutiune imperatésca pentru a ni se concede si nóue romaniloru totudeuna fideli tronului, dinastiei si patriei, ca altoru popore, de a ne arma si esercita in manuarea armeloru spre apararea tronului, patriei si a natiunei incontra pericoluliui, ce cu nemicire totala acestora le — amenintia, — opusu e diametru acelei intentiuni perdde ce cutare maghiaru luminatu insinuatu de voluntiru ni o descoperi deunadi in Abrudu dicundu: ca elu cu ocasiunea binevenita numai decatu va trece la castrele dusmane. — Totu pre atunci acolo si altu boieru pre unu romanu pentruca strigase: Se traiésca Imperatulu si Romanii! la palmuindu, insc romanulu nostru inca nu i-a remasu datoriu. — Ceea ce vedesce, cumca atari omeni din acea scóla sangerósa nemica au uitatu, dara nece au invetiatu. Quo usque tandem? etc. Vremu concordia, dar nu fara dreptate pusa in bilantiu dreptu! — Mai multi romani munteni.

AUSTRI'A INFER. Vien'a in 29. Aug. Unu cersepondente Vienesu in „Na.odni Listy" deminticesce profeticle despre numirea ministeriului maghiaru, dicundu, ca agitatiunile lui Andrassy in contra ministroiui Belkredi au remasu fora resultatu. Mai. S'a vre a tiené taro de politic'a manifestului din Septembre, care vre ca din cointielegerea natiunioru intre sene se resulteze reconstituirea monarchiei. Concesiunile bucinate ad. aplacidarea unui ministeriu si restatorirea legiloru din 48 pentru Ungari's nu voru aflá locu, fiinduca, se pare, cumca in locurile normative nu se pré da credintia barbatiloru de statu maghiari in privinti'a patriotismului austriacu, de si credu si vedu ca iubirea maghiariloru catra patri'a si regele seu incoronatu e inflacarata. — „Debatte" diurnalulu conservatistiloru, care trebue se fia bine informatu, inca deminte scririle respandite, cumca consemnatiunea ministriloru ar fi gata. Totusi se crede, ca vinendu br. Hübner la min. de esterne, C. Belcredi se va demite la unu compromisu cu partit'a lui Deak in sensulu unitatii monarchiei. —

Mai. S'a imperatulu tienú in 25 Augustu o revista mare preste alu 10-lea corpu de armata la Florisdorf, avendu in suita pre Archiducii Albrecht, Carulu Ludvig, Vilhelm Leopold, Reiner si Ernst, Gen. Br. Gablenz, Br. Ramming, de John s. a. Dupa inspectiunea ostirei benevoi Mai. „S'a a imparti decoratiuni celoru bravi si dupa defilarea armatei se reintórse la Vien'a. — Avancementele oficiriloru in armat'a austriaca sau sistatu. Cele 5 Batalióne de venatori, cari se rédicasera insintea erumperei resbelului se voru desfiintiá si officirii, precum si fetiorii se voru imparti pre la vischiele batalione. Intre Austri'a si Prusi'a se preschimbare prinsii in resbelu; Austriaci prinsi la Prusi'a sunt cu multu mai multi. —

Unu actu de ingrigire parintésca a mai adausu Mai. S'a la cunun'a fapteloru sale, cá a binevoitu a demanda, cá lista sa civila de 7,420000 fl. se se scada in favórea starii financiale celei strimtorate la 5,065,000 fr.

— Se scrie, ca gubernatorulu c. Crenneville nu 'si va mai reocupa postulu. —

— La mandatu mai inaltu se luara la cercetare inaintea judeciului de incuisitiune din Vien. Neustadt: Gen. Benedek, Clam-Gallas, Henikstein, Pokorny. Gondrecourt si Melczer si gen. maiorii Krismanic, Scudier etc. unii cá martori altii cá invinuiti la nefericitiulu succesu alu bataiei dela Königgrätz. Presiedinte judeciului e gen. de art. Nobili, Hauslab si Nagy cu alti gen. asistenti.

Negotiatiunile de pace cu Italia.

Fininduse pertractarile de pace cu Prusi'a si fiindu acestea ratificate in 30 Aug. si subscrise si de Mai. S'a Imperatulu Austriei precumu si protocolulu privitoriu la desiertares teritoriului ocupatu de Prusi'a, incepù acum in 29 Augustu prim'a consultare preliminaria pentru conferintiele de pace austro-italiane. Din partea Italiei gen. Menabrea sosi in 27 cu carulu de corsore din Paris si descinse la ducele de Grammond internuncliulu Francisei. Menabrea mai are lunga sene unu oficiantu din ministeriulu de comerciu italianu. Din partea Austriei fú la prim'a conferintia Br. Burger fostu ministru de marina si C. Wimpfen. Gen. Menabrea fú multiumitu cu primirea ce avú in Vien'a si cu spiritulu ce lu afla in prim'a conferintia preliminaria despre ceea ce si reportá la Florenti'a. Dupa ce in tractatulu de pace cu Prusi'a inchiaistu in Praga, s'a stipulatu, ca Austria va cede Veneti'a regatului Italiei si-lu va recunósce pe acesta de atare, se speresa, cumca statu determinationile de limitatiune catu si cestiunea financiala, de si acést'a va aduce ceva dificultati voru aflá o resolvare din ambe partile multiumitória, cu atatu mai vertosu, cu catu intentiunile Austriei cá si ale Italiei tientésa la o apropiare amicabila intre aceste done poteri, déca se póte creda dinrnalului „Desbaterile" din Paris. Prin urmare scirea telegrafica din 29 Augustu: cumca Italia la tóte cele 80 regimente de infanteria a ordinatu adaugerea de alu siesele batalionu si cumca Franti'a negotiesa in Praga pentru liferationi de cai isi perde credimentulu. —

Mai. S'a imperatulu nostru a si primitu in 29 pe gen. Menabrea in audientia straordinaria dupu cum ne incredintiasa „Zukunft," care crede, ca cont. Felix Wimpfen va porta singuru negotiatiunile. Wimpfen era atasiatu in 1859 la curtea burbóna in Neapole si póte fi cam pretensiosu si in cass'a ecasseveranilora din Italia; cu tóte acéste se astépta, cá si la aceste negotiatiuni se se puna unu capeteiu in restimpu de 4 septemani.

Déca „Journ. des Debats" e bine informatu din Turinu, apoi relatiunile intre Austri'a si Itali'a au prospectu de o intimitate rudita. I se srie ad, ca in Turinu se vorbesce, ca intre princ. Humbert si o archiducesa austriaca ar' fi si vorbita viitori'a casatoria, si cá zeetre ar' veni oederea teritoriului Trientinu si alte provincie, apoi papa singuru impeciutu prin mediulocirea Austriei se vré a binecuventa acésta casatoria. Aceasta descoperire se repetiesce, eu esise in publico si inainte de resbelulu acesta si nu credemu, cá unu amicu sinceru alu sustarii si prosperarii Austriei se nu dorésca o astfeliu de intimitate intre Austri'a cu vitia latina, ca-ce ea ar'fi o garantia diamantina pentru prosperarea din ambe partile si inca din orce punctu de vedere privita. —

Cronica esterna.

ITALI'A. Roma 27/8. Apropiandose terminulu stipulatu insinte de acésta cu 2 ani intre Imp. Napoleon si Victoru Emanuel in conventiunea din 15 Septembre, Franci'a a dechiarato de timpuriu curiei pontificale cu tóta precisiunea, ca in poterea conventiunei ei cata se 'si retraga ostirile din statulu papalu, dupa ce crede, ca restimpulu de 17 ani si protectiunli francese, ei va fi d-ajunsu spre introducerea de reforme, care sei multiamésca poporulu. Vaticanulu vediendu, ca diaparu tóte ilusiunile incepú a tiené congregatiuni de cardinali, cari ocupanduse cu cestiunile plutitorie venira la convictiunea, ca modernele institutiuni nu se potu asia lesne ignora si ca Roma cata sese cointieléga cu nationea de care se tiene in privinti'a urmatórieloru punete: egalitatea monetei, a mesuriloru si a pondiloru in totu regatulu; conscriptiunea militaria si demisionarea soldatiloru straini naimiti; redicarea vamei si a pasportiamului pelunga rebonificarea veniteloru; comuniuea legiloru pentru tóta Itali'a; secularisatiunea oficialoru; si cederea provinciei Viterbo la Itali'a, cu cari concesiuni si ou recunósceres potestatii lumesei pentru rege, care inca va recunósce si sustiené potestatea besericei romane, potu ambi domina si din urbea eterna, cá pe timpulu antecesarianu la anticii romani, cá domni urbei eterne. —

FRANCI'A. Pariau 1 Sept. „Monitorulu" de adi serie: Dupa cuprinsulu tractatului austriaco-francesu e a se preda Veneti'a prin comisariulu austriacu la comisariulu francesu. Dupa acea urmésa cointielegerea comisariloi

francesu cu diregatori'a venetiana spre a chiama poporimea, cá se se dechiare despre sórtea s'a viitória. Franci'a cumpera in Americ'a multime de arme. — Dep. telegr. „H. Ztg.“

ROMANI'A. Bucuresci, 22 Augustu. Cea mai de capetenia si mai incordata ocupatiune in sinulu Romanei o pregatirea la alegeri pentru adunarile nationale, care au se se intrunésca in 15 Novembrie, dupa sunetulu constitutionei. Procederea regimului intru escrierea alegeriloru se parea ca se cam departase dela cuprinsulu legiloru in privinti'a terminiloru; inse ceea ce e mai frumosu si mai de lauda pentru regimu e, ca la reclamatiile facute prin organele publice s'au indreptatu mesurile mai conformu cu sunetulu legei: asia in 1-a Septembre se voru afisia listele electorali si voru remané astufelu pana in 10 Septembre. In 11 si 12 Sept. consiliale comunale voru inchisiá definitivu listele si le voru publicá. Pana la 20 Sept. se voru face reclamarile la tribunale si pana la 5 Oct. incl. se póte spelá si la curtea de casatiune. —

Deodata cu strepitulu alegeriloru se compuse si unu comitetu in Bucuresci din DD. Lascaru Catargiu, Georgiu Costaforu, pr. D. Ghica, Aristide Paschalu, pr. A. Stirbeiu, Manolache Costache si Const. N. Brailoiu, cari prin o programa in forma de epistola adresata catra amicii loru de prin districte, ei provóca a compune asemenea comitete in tóte districtele, punendune in stricta cointielegere cu comitetulu din Bucuresci, cu scopu de a inriuri alegerile prin unirea lucrariloru si a intielegerei cá se mediolocésca tierei o representatiune adeverata nationala compusa din ómeni inteligenti, capabili, cu esperintia de lucruri si intielepti. Tota deodata acestu comitetu din Bucuresci dá la lumina si o fói'a nóua intitulata **„Ordinea“**, fói'a politica, literaria si scientifica sub redactiunea Dlui Constantinu Receanulu. Ea apare de 3 ori pre septemana: martia, joi'a si duminic'a cu pretiulu de 72 lei inlaintru pre anu, ese in locu'lu Desbateriloru. Program'a acestui diariu 'si afla espresiunea sa in titularea, care e drapelulu diurnalului si spromite ca va fi pentru regimulu constitutionalu, regimu luminatu si luminatoriu si in contra spiritului revolutionariu de ori ce colóre. Ordinea o intielegu o ruptura completa cu datinele si traditiunile regimului cadiutu la 11 Febr. 1866 (Cusa), care ar fi tostu incarnarea si intruparea spiritului revolutionariu, celu mai destramatu si desorganiratoriu, sustienendu revolutiunea din 11 Febr., care fù o necesitate legitima si unu mediloc de a restabili ordinea, si a dá societatii consciinti'a dreptului spre a scapá din o situatiune falsa si nesuferita, va sprigini regimulu, finduca elu contiene unu elementu dinastiu, dupa care au alergatu cá dupa o conditiune de esistentia politica si de o inaltiare la rangniu societatii europene, finduca au aflatu in fundatoriulu dinastiei unu omu din familia ilustra, cu vertuti personale superiore, dovedite prin fapte si pana acum. Voru sprigini fara spiritu de sicana ca amici pre ministerii, descoperindule opiniunile, indemnandu din resputeri pre guvernu si publicu a se tiené departe de traditiunile guvernului cadiutu. —

Tota acestu diurnalu publica si regulamentele facultatiloru de dreptu, litere si sciintie, prin cari se determina gradele academice si se regulésa mechanismulu interioru alu scóleloru, prin care D. ministru de invetiamentu l. Stratu si a facutu unu mare meritu. In unulu din numerii venitori vomu publicá si noi acestu regulamentu, care se pune si in practica pentru Romani'a. (Va urmá.)

— Domnitoriulu in calatoria e primitu cu entusiasmu. In Iasi tienú o cuventare fórte atragatória plina de invetiatura, patriotismu si nationalismu. —

Reflesiuni la articolulu „Suum cuique.“

Brasiovu 15/27 Aug. (Cum a decursu esamenulu de maturitate la gimnasiulu rom. gr. or. de aci.) De si la tempulu seu s'a scrisu in diuariile romane atatu despre esamenele semestrale, catu si despre celu de maturitate dela gimnasiulu nostru, cu tóte acestea corespondintia din Valcele intitulata „Suum cuique“, subscrisa „Unulu dintre fundatorii gimnasiului etc.“ si publicata in Nrii 58 si 59 ai „Gazetei Trans.“ ne silesce, ca sa revenimu de nou asupra acestei teme.

Anonimulu „fundatoru“ 'si ia anasa la „Suum cuique“ alu seu dela o corespondintia din Brasiovu publicata in Nr. din 18 Iuliu alu „Albinei“. Introducerea la corespondinti'a sa Dlu „fundatoru din Valcele“ o face cu dechiaratiunea, ca nu voiesce a respinge cateva neadeveruri cuprinse in numita corespondintia din „Albin'a“, (care aru fi acele neadeveruri?) ca nu voiesce a reflecta cumca adeveratii fundatori, sparatori si conservatori si gimnasiului din Brasiovu au fostu si sunt cu totulu alti ómeni, éra nu cei aieptati in „Albin'a“ si o incheia cu o observatiune á peu près sarcastica, ca adeca corespondintele din „Albin'a“ aru dori ca redactorii sa umble din scóla in scóla, sa faca la raporturi, éra alti literati sa 'si netediasca numai barbile.“ Din acestea se cunósce invederatu intentiunea asia numitului fundatoru, de a ataca si calumnia óre care persóne, care nu'i convinu D-ei sale, care ansa sunt cu multu mai pre sus decatu sa 'i póta deconcentra stari bartele imbracate in costumu misteriosu.

De aci anonimulu fundatoru trece la adeveratulu scopu alu articolului seu si ne spune, ca si D-ia sa s'a bucuratu (!?) impreuna cu publiculu rumanu ca gimnasiulu rom. gr. or. din Brasiovu a capatatu „asia numitulu“ (?) dreptu de publicitate, incatu de si multi profesori inca n'au depusu esamenulu recerutu pentru profesorii publici ordinari, totusi sa póta figura intre gimnasiale recunoscute de statu.“ Aci nu scimu apriatu, ce intielege Dlu fundatoru prin „esamenu“, ca-ci déca pricepe prin acesta asia numitele „Staatsprüfungen“, care se depuneau pe tempulu absolutismului inaintea comisiunei esaminatóre din Vien'a, care comisiune ansa dela 61 nu mai esista pentru tiarile, care se tinu de corón'a St. Stefanu, apoi trebue sa scie, ca nu numai „cei mai multi“, dara chiaru nici unulu din profesorii actuali ai acestui gimnasiu n'a depusu mentionatulu esamenu si acésta din simpl'a causa, ca acesta nu li s'a cerutu nici dela supremé'a inspectiune scolara, nici dela Eforia scóleloru din Brasiovu, care 'i a alesu; éra acésta imprejurare 'si va fi avendu motivele sale fundate. Dara totusi ca sa scie si Dlu fundatoru din Valcele si ori si cine, alle, ca profesorii actuali si acestui gimnasiu nu sunt nici decum, cum se pare a crede Domnia lui, hergelaufen, ci directorulu impreuna cu duoi din cei mai batrani profesori sunt barbati, cari 'si au facutu studiele filosofice in patria dupa sistem'a vechia si au imbatrinitu in scóla profesandu cate 20—30 de ani, éra cei-i-alti sunt toti absoluti filosofi séu dela facultatea filosofica din Vien'a séu dela alte universitati din Germani'a. Ne miramu, cum de scrupulosulu nostru fundatoru cu ocasiunea acestei arunceturi dibace n'a reflectatu si la alte gimnasia din patria, la care inca poci sa ombli multu dupa profesori cu „Staatsprüfungen“, afara de celu de statu din Sabiiu, la care inca se afla profesori si fara esamenu de statu, bu chiaru si fara facultatea filosofica. Dara firesce acelea sunt cam departate de Valcele:

Mai incolo autoriulu lui „Suum cuique“ 'si esprima mirarea sa, ca cum dela esamenulu de maturitate n'a luatu parte si Dlu consiliariu Dr. P. Vasiciu si adauga, „ca imprejurarea acésta aru fi desgustatu pe toti acei brasioveni, care nu se temu nici, cá li se va taia léfa, nici ca li se va rade barb'a.“ Ce a fostu causa'a, ca Dlu consiliariu nu 'si a luatu ostenéla astadata pana la Brasiovu, va fi sciindu D-sa; incatu pentru brasioveni desgustati se póte vedea dechiaratiunea in Nr. din 10/22 Aug. alu „Gaz. Trans.“, éra in fine ce se atinge de acela, la cari faci alusiune, Dle fundatoru! cu taiarea lefei, afla, ca ei in cunoscinti'a loru sunt sasa de linisciti, in catu nu se temu de nici o control'a, vina acésta ori si de unde, ci din contra potu sta fatia cu resultatele chiamarii loru cu ori si cine si ori si candu. Despre léfa póte vorbi numai acela, care séu n'a imbracatu nicidata postolu, la care se face alusiune, séu déca la imbracatu nu 'si a cunoscutu de felu chiamarea.

In fine dupa aceste alergatori pe delatori Dlu „fundatoru din Valcele“ purcede la adeveratulu „Suum cuique“, ceea ce, déca nu 'i aru placea asia de multu impunsaturele personale, aru fi trebuitu sa formedie inceputulu articolului seu. Domnia sa vine acuma si ne citédia §§ ii 78 pana la 88 din Regulamentulu de organisatiune pentru gimnasii si scóle reale dela 1849 intr'unu modu, in catu dupa cele premerse si cele urmatóre se pare, ca aru voi sa arate lumii, ca gimnasiulu rom. gr. or. din Brasiovu e numai o asia numita „Winkelschule“, cumca esamenulu de maturitate depusu in anulu acesta aci e numai o fala góla si ca corpulu profesoralu s'aru teme de lumina si aru fi facutu tóte pe furisiu. De si credu tare, ca renumele gimnasiului acestuia este destulu de intemeiatu prin scolarii, cari 'i a emisu pana acuma pe la alte scoli din patria si cu deosebire la gimnasiulu de confesiunea evangelica de aci, de si sunt convinsu, ca e de comunu recunoscuta starea cea imbucuratóre, la care s'a ridicatu acestu institutu prin staruintile neobosite ale supremei inspectiuni de scóla, ale Eforiei scolare de aci si a corpului profesoralu (dovada cercetarea scóleloru nóstre de unu numeru asia de mare de elevi din tiarile vecine) si prin urmare nu trebue bucuinatu prin diuare, totusi ca sa nu remana vre o umbra de dubietate arunucata asupra acestui institutu de o péna dibacia dara reutaciósa, voiu deseria aci de totu obiectivu, „sine ira et studio“ totu decursulu esamenului de maturitate, ca sa se védia, ca si acesta s'a urmatu amasuratu presoriseloru citatului Regulamentu. Dara mai antaiu ceva despre Regulamentu insusi. Dlu fundatoru ne spune cu mare naivitate, „cumca acestu Regulamentu este o lege scolastica atatu de buna, com nu s'a mai vediutu de candu esista Austri'a si Transilvani'a si ca nu este unu fetu alu absolutismului, precum credu unii.“ Si noi si toti, cati cunoscu acestu regulamentu, ne luamu caciul'a inaintea lui si dicemu, ca e fórte bunu, cu deosebire ce se tine de planulu de prelectiune, dara pentru acésta totu nu ne putemu inchina lui ca lui Dzeu, ca-ci sciu toti, cati se ocupa cu cetirea foiloru de scóla, cate imponsaturi a capatatu bietulu regulamentu nu numai din partea barbatiloru de scóla din Ungari'a, ci chiaru si din sinulu acelora, din mijloculu carora a esitu elu. Potérea ori si cine si véda cate gimnasia din Transilvani'a si Ungari'a se mai tinu strinsu si numai de planulu de prelectiune alu Regulamentului! citésca programele de scóla esite in anulu acesta in Transilvani'a si Ungari'a, véda cum sta cu limb'a gréca, cu istori'a etc., ia in mana, Dle fundatoru! chiaru si program'a gimnasiului de statu din Sabiiu, care 'lu adoci de exemplu si cetesce prelegerile de filosofia in clas'a a VII-a si a VIII-a si se va vedea, ca numai gimnasiulu gr. or. din Brasiovu si gimnasiale luterane din patria s'a tinutu intru tóte strinsu de planulu de prelectiune prescrisu de Regulamentu. Corpulu profesoralu dela gimnasiulu rom. gr. or. de aci dela intemeierea acestuia si pana acuma nu s'a abatutu nici o iota dela acestu planu de prelegere, éra incatu pentru cele afara de scóla nu dispune elu. (Va urmá.)

Mosia de arendatu.

Aprópe de Turd'a distantia numai de doua óre se afla in hotariulu Ceanului mare mosi'a alui Bors, pe o suprafatia de 312 jugere (pogóne de cate 1600 stanji patrati), partea cea mai mare de pasune si de cosa; pe acéeasi se afla si fenu facutu gat'a cam la 100 care mari. In doua parti ale mosiei este apa buna si multa, sunt si 3 case de locuitu, in catu economulu de vie isi afla acolo in totu timpulu adaposiu bunu si sanatosu.

Acea mosia se póte subarenda séu pe unu anu intregu pentru pasiune si ernatecu, séu si pe mai multi ani, si numai cam a siés'a parte se va pastra pentru aratura.

Intielegere mai de aprope se póte midiloci la Leone Baritiu in Turd'a, ulti'a Clusiului, de unde se póte cerceta insasi mosi'a.

Asupra acelei mosii tragemu luarea minte mai alesu a economiloru de oi, pentru carii este fórte corespundietóre. 1—2

Cursurile la bursa in 4. Sept. 1866 ata asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 6 cr. v.
Augsburg	—	—	126 „ — „
London	—	—	127 „ 75 „
Imprumutulu nationalu	—	62	„ 90 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	68	„ 60	„
Actiile bancului	—	—	730 „ — „
„ creditului	—	—	159 „ 10 „

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANNE GÖTT.